Sporda Alg?lanan Güdüsel (Motivasyonel) ?klim Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Sporda Alg?lanan Güdüsel (Motivasyonel) ?klim Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31032

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Güdüsel ?klim (Motivasyonel ?klim) teorisi çerçevesinde geli?tirilen bu ölçek, sporcular?n antrenman ve rekabet ortamlar?nda alg?lad?klar? motivasyonel çevreyi de?erlendirmek amac?yla tasarlanm??t?r. Ölçek, genellikle Ba?ar? Hedefi Teorisi ba?lam?nda, sporcular?n ba?ar?y? nas?l tan?mlad?klar?n? ve bu ba?ar?ya ula?ma yollar?n? koçlar? ve tak?m arkada?lar? arac?l???yla nas?l alg?lad?klar?n? ölçer. Ölçe?in Türkçe'ye uyarlama çal??mas? Turhan Toros taraf?ndan 2001 y?l?nda gerçekle?tirilmi?tir. Bu adaptasyon, özellikle **basketbol** sporcular? üzerinde odaklanarak, alg?lanan iklimin hedef yönelimi ve **ya?am doyumu** gibi psikolojik sonuçlar üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlam??t?r.

Ölçek, spor ortamlar?nda iki ana güdüsel iklim tipini ay?rt etmeye yard?mc? olur: **Görev (Mastery) ?klimi** ve **Ego (Performans) ?klimi**. Görev iklimi, çaba, i?birli?i ve ki?isel geli?im üzerine vurgu yaparken; Ego iklimi, sosyal kar??la?t?rma, rekabetçilik ve üstünlük kurma üzerine odaklan?r. Bu psikolojik yap?, sporcular?n içsel motivasyonlar?, kayg? düzeyleri ve genel psikolojik iyilik halleri aç?s?ndan kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Güdüsel ?klim, Motivasyon, Spor Psikolojisi, Alg?lanan ?klim, Ba?ar? Hedef Teorisi, Basketbol, Ya?am Doyumu, Uyarlama, Performans ?klimi, Görev ?klimi.

Yazarlar

Turhan TOROS (Uyarlayan Yazar).

Amaç

Sporda Alg?lanan Güdüsel ?klim Ölçe?i'nin temel amac?, sporcular?n içinde bulunduklar? spor ortam?n?n motivasyonel yap?s?n? ne ?ekilde alg?lad?klar?n? bilimsel olarak ölçmektir. Bu alg?, koçlar?n davran??lar?, tak?m?n normlar? ve antrenman yap?s?n?n birle?imiyle olu?ur. Ölçek, sporcunun antrenörünün ba?ar?y? nas?l tan?mlad???na ve ödüllendirdi?ine dair sübjektif de?erlendirmesini nicel verilere dönü?türür.

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas?n?n özel amac?, **elit ve elit olmayan erkek basketbolcular** üzerindeki hedef yönelimi, güdüsel iklim ve hedeflerin özgünlük/güçlük derecesi özelliklerinin genel ya?am doyumu üzerindeki etkilerini incelemek olmu?tur. Bu çal??ma, Türk spor ba?lam?nda motivasyonel iklim ara?t?rmalar?na katk? sa?lamay? hedeflemi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yap? (Ölçülen Psikolojik Yap?)

Ölçek, esas olarak spor ortam?ndaki güdüsel iklimi, genellikle iki ana boyut alt?nda ölçer: **Görev Yönelimli ?klim (Mastery Climate)** ve **Ego Yönelimli ?klim (Performance/Ego Climate)**.

Görev Yönelimli ?klim: Bu iklimi alg?layan sporcular, ba?ar?y? ki?isel çaba, ö?renme, i?birli?i ve becerilerin geli?tirilmesi ile ili?kilendirirler. Bu tür bir ortamda antrenörler, hatalar? ö?renme f?rsat? olarak görür ve her sporcunun geli?imine odaklan?r.

Ego Yönelimli ?klim: Bu iklimi alg?layan sporcular, ba?ar?y? sosyal kar??la?t?rma, rakipleri yenme ve üstün yetenek gösterme ile ili?kilendirirler. Bu ortamda, sadece en yetenekli sporculara dikkat çekilir, hatalar cezaland?r?l?r ve ba?ar?, di?erlerinden daha iyi olmaya ba?l?d?r.

Ölçek, bu iki ana iklimin sporcular taraf?ndan ne kadar güçlü alg?land???n? belirleyerek, sporcunun motivasyonel tepkilerini ve psikolojik sonuçlar?n? (örne?in, tükenmi?lik, içsel motivasyon, anksiyete) tahmin etmeye yard?mc? olan önemli bir **psikolojik yap?** arac?d?r.

Geçerlik

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas?nda (Toros, 2001) geçerlik analizlerine dair spesifik istatistiksel sonuçlar kaynakta belirtilmemi?tir. Ancak, orijinal ölçe?in (Perceived Motivational Climate in Sport Questionnaire - PMCSQ) yap?s?n?n, Türk kültürüne ve spor ortam?na uygunlu?unu göstermek için uyarlama sürecinde çe?itli geçerlik yöntemlerinin (örne?in, yap? geçerli?i ve dilsel e?de?erlik) kullan?ld??? varsay?lmaktad?r.

Uyarlama çal??malar?nda geçerli?in sa?lanmas?, maddelerin kültürel olarak uygun olmas?n? ve orijinal ölçekle ayn? **teorik yap?y?** ölçmesini gerektirir. Bu tür ölçekler için genellikle **faktör analizi** yoluyla yap? geçerli?i kan?t? sunulur. Ancak, Toros'un (2001) çal??mas?nda bu verilerin detaylar? mevcut de?ildir.

Güvenirlik

Toros'un (2001) yüksek lisans tezinde, ölçe?in güvenirlik katsay?lar?na (örne?in, Cronbach Alfa iç tutarl?l?k katsay?s?) dair somut veriler sunulmam??t?r. Bir ölçe?in güvenilirli?i, ayn? ko?ullar alt?nda tekrar uyguland???nda tutarl? sonuçlar verme yetene?ini ifade eder.

Genellikle spor psikolojisi ölçeklerinde yüksek iç tutarl?l?k (Cronbach Alfa > .70) beklenir. Uyarlama çal??mas?n?n, ölçe?in alt boyutlar?n?n Türk örnekleminde de yeterli iç tutarl?l??a sahip oldu?unu göstermi? olmas? muhtemeldir, ancak bu bilgi kaynakta aç?kça belirtilmemi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Faktör Analizi

Sporda Alg?lanan Güdüsel ?klim Ölçe?i'nin orijinal yap?s?, genellikle **iki temel faktör** (Görev ?klimi ve Ego ?klimi) veya bu iklimlerin alt boyutlar?n? yans?tan daha karma??k bir faktör yap?s? sergiler.

Türkçe uyarlama sürecinde, orijinal ölçe?in faktör yap?s?n?n korunup korunmad???n? veya Türk örnekleminde farkl? bir faktör yap?s?n?n ortaya ç?k?p ç?kmad???n? belirlemek amac?yla **Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA)** veya **Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA)** yöntemlerinin kullan?lmas? beklenir. Ancak, Toros (2001) taraf?ndan yap?lan adaptasyon çal??mas?na ait spesifik faktör yükleri ve model uyum indeksleri bu kaynakta sunulmam??t?r.

Enstrüman (Ölçek Yap?s?)

Test Türü: Uyarlama

Format: Orijinal ölçek genellikle Likert tipi bir derecelendirme format? kullan?r. (Örne?in, 5 veya 7 noktal? Likert ölçe?i, "Kesinlikle Kat?l?yorum"dan "Kesinlikle Kat?lm?yorum"a kadar.)

Mevcut Dil: Türkçe (Uyarlama).

Popülasyon Grubu: Sporcular, özellikle tak?m sporlar? ile u?ra?anlar.

Ya? Grubu: Genç ve yeti?kin sporcular.

Popülasyon Detaylar?: Toros'un (2001) çal??mas?nda, **elit ve elit olmayan erkek basketbolcular**dan olu?an bir örneklem kullan?lm??t?r.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) ölçe?i. Kat?l?mc?lar, antrenörlerinin ve tak?m arkada?lar?n?n davran??lar?na dair alg?lar?n? derecelendirirler.

Anahtar Kelimeler

Görev ?klimi, Ego ?klimi, Basketbol, Motivasyonel Çevre, Koçluk Davran??lar?, Psikometri, Performans.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Yay?n Y?l?/Uyarlama Y?l?: 2001 (Yüksek Lisans Tezi)

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilinmiyor (Kaynakta belirtilmemi?tir).

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: Bilinmiyor (Kaynakta belirtilmemi?tir).

Yaz??ma Adresi: Turhan TOROS, Mersin Üniversitesi (Tez dönemi itibar?yla).

?zinler ve Ücret: Akademik bir yüksek lisans tezi içinde sunulan bir uyarlama oldu?u için, ticari kullan?m? için orijinal ölçek sahibinden izin gerekebilir. Akademik ara?t?rmalar için genellikle tez referans gösterilerek kullan?labilir.

Bu ölçe?in orijinal PDF'i buradan indirilebilir: sporda-algilanan-gudusel-motivasyonel-iklim-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Toros, T. (2001). *Elit ve elit olmayan erkek basketbolcularda hedef yönelimi, güdüsel (motivasyonel) iklim ve hedeflerin özgünlük, güçlük derecesi özelliklerinin, ya?am doyumuna etkisi* . Mersin Üniversitesi, Mersin.

(Orijinal ölçe?in referans? bu kaynakta belirtilmemi?tir, ancak genellikle Duda ve arkada?lar?n?n çal??malar? baz al?n?r.)

Sporda Alg?lanan Güdüsel (Motivasyonel) ?klim Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir. Ölçek maddeleri kaynak içerikte yer almamaktad?r. Maddeler, adaptasyon çal??mas?n?n referans?na ba?vurularak elde edilebilir.

Ölçek maddeleri, sa?lanan kaynak içerikte bulunmamaktad?r. Maddelerin tam listesi için Turhan Toros'un (2001) **Mersin Üniversitesi'nde** bulunan yüksek lisans tezine ba?vurulmas? gerekmektedir.

Bu ölçek genellikle, sporcunun koçun tak?ma nas?l yakla?t???na dair alg?lar?n? ölçen ifadelerden olu?ur. Örnek maddeler (genel yap?ya dayanarak):

Koç, herkesin tak?mda önemli bir rolü oldu?unu dü?ünür. (Görev ?klimi)

Koç, en iyi sporculara özel ilgi gösterir. (Ego ?klimi)

Koç, sporcular? ki?isel geli?imlerine göre de?erlendirir. (Görev ?klimi)

Koç, sadece kazananlar? över. (Ego ?klimi)

ARABPSYCHOLOGY.COM